Europese alternatieve online diensten 01

Wanneer je alle internetdiensten opsomt die je zelf gebruikt, van e-mail tot zoekmachines, is de kans groot dat het vrijwel allemaal Amerikaanse platformen zijn. Voor wie zich daar niet comfortabel bij voelt, zijn er ook (gratis) Europese alternatieven.

Tip 1 De-Amerikaniseren

Steeds meer internetgebruikers in Europa stellen zich vragen bij de intensieve dataverzameling en dominante marktpositie van Amerikaanse techbedrijven, zeker in de huidige geopolitieke context. Daardoor groeit de interesse voor Europese alternatieven, die minder afhankelijk zijn van de Amerikaanse bedrijfswereld en overheid, beter aansluiten bij de strengere Europese privacywetgeving, en transparanter zijn over het gebruik van persoonsgegevens.

In dit artikel stellen we kort enkele Europese onlinediensten voor die een privacyvriendelijker en vaak volwaardig alternatief bieden voor bekende Amerikaanse webdiensten en platformen. Dit gaat breed: van zoekmachines, e-mail en kantoortoepassingen tot cloudopslag, VPN, vertalingen, videosharing, AI-chat en sociale media. Wil je echt de-Amerikaniseren?

Gebruik voor deze diensten dan geen Google-, Apple- of Facebookaccount. En dan hebben we het nog niet eens over de herkomst van het besturingssysteem en andere programma's op je desktop of laptop.

Tip 2 Zoekmachine a

Het zal je niet verbazen dat een browser als Chrome standaard Google gebruikt als zoekmachine, maar je kunt zonder problemen een andere instellen. Open de instellingen van Chrome, ga naar **Zoekmachine** en klik op **Wijzigen**.

Selecteer het gewenste alternatief. Europese, privacybewuste zoekmachines zijn onder meer het Duitse Ecosia (investeert advertentieinkomsten in boomaanplant), het Franse Qwant en het Zwitserse SwissCows (dat overigens niet langer gratis is).

Je kunt ook handmatig een extra zoekmachine toevoegen. Neem bijvoorbeeld SwissCows in Chrome. Open opnieuw **Zoekmachine** en kies **Zoekmachine en Site Search beheren**. Klik op **Toevoegen** bij **Site Search**. Vul **SwissCows** in als naam, (bijvoorbeeld) **sc** als snelkoppeling en www.swisscows.com/ web?query=%s **als url. Bevestig met Toevoegen.**

Tip 2 Zoekmachine b

Je kunt deze nu instellen als standaard of activeren via sc gevolgd door een druk op Tab in de adresbalk, waarna je de zoekterm ingeeft. Weet wel dat deze drie alternatieve zoekmachines deels gebruikmaken van de zoekindex van het (Amerikaanse) Bing. Je kunt ook Europese, privacygerichte browsers gebruiken, zoals Ecosia Browser, de Zweedse Mullvad Browser en het Noorse Vivaldi. Hier kun je ook telkens je voorkeurszoekmachine instellen.

Houd er wel rekening mee dat deze drie browsers de (Amerikaanse) Chromium- of Firefox-engine gebruiken voor het weergeven van webpagina's.

Escosia, www.ecosia.org en www.ecosia.org/browser
Qwant, www.qwant.com , SwissCows, www.swisscows.com
Mullvad, www.mullvad.net , Vivaldi, www.vivaldi.com

Tip 3 E-mail en agenda

Gmail en Outlook zijn twee zeer populaire webmaildiensten, vooral dankzij hun sterke integratie met respectievelijk het Google- en Microsoft-ecosysteem.

Op het vlak van privacy zijn er wel enkele bedenkingen. Bij Gmail wordt de inhoud van je mails gescand voor gepersonaliseerde advertenties en ook Microsoft toont advertenties. Beide versleutelen weliswaar je berichten, zowel tijdens de overdracht als in rust (op de mailservers), maar de diensten zelf bewaren de encryptiesleutels.

Diensten als het Duitse Tuta en het Zwitserse Proton Mail pakken dit beter aan. Ze zijn grotendeels opensource, ze gebruiken stevige end-to-end-versleuteling en bij Tuta geldt zelfs het zero knowledge-principe: de dienst heeft geen toegang tot je gegevens, wachtwoorden of metadata. Bij Proton Mail blijven beperkte metadata zoals de onderwerpregel zichtbaar. Beide zijn beschikbaar via web en mobiele apps en bieden in de gratis versie 1 GB opslagruimte; bij Tuta zit daar ook een agenda bij.

We helpen je even op weg met de laatste. Klik op **Gratis e-mailaccount aanmaken** en daarna op **Selecteren** bij **Free**. Kies vervolgens je e-mailadres **(@tutamail.com**) en stel een wachtwoord in. Je krijgt een herstelcode waarmee je weer toegang krijgt, in het geval dat je je wachtwoord (of tweede factor) kwijt zou raken. Na goedkeuring kun je meteen mails ontvangen en verzenden. In de webinterface vind je echtsboven de knoppen **Contacten** en **Agenda**. **Tuta,** www.tuta.com
Proton Mail, www.proton.me/nl/mail

Tip 4 Kantoor

Als je denkt aan een cloudgebaseerde kantoorsuite, komen Google Documenten (en Workspace) en Microsoft 365 waarschijnlijk als eerste in je op. Toch zitten er vooral bij Google enkele privacyproblemen. Het verdienmodel draait rond advertenties, er is geen sluitende garantie dat je data binnen de EU blijven en in de gratis versie bewaart Google zelf de encryptiesleutels.

Microsoft scoort een klein beetje minder slecht, maar wie er zeker van wil zijn dat zijn of haar data de EU niet verlaten, kan beter naar het Letse OnlyOffice kijken. We stellen hier kort de gratis clouddienst voor, bereikbaar vanuit je browser en via mobiele apps.

Registreer je via de website van OnlyOffi ce en bevestig je aanmelding via de ontvangen mail. Je krijgt dan een persoonlijke url (**https://<accountnaam>.onlyoffice.com)** die als centrale documentenhub fungeert, met 2 GB opslagruimte. Je kunt er 'kamers' aanmaken. Dit zijn virtuele ruimtes of projectmappen waarin je documenten creëert, bewerkt en eventueel deelt met rolgebaseerde toegangsrechten.

De suite bevat een tekstverwerker, spreadsheet, presentatietool en pdf-editor. Omdat de dienst standaard werkt met Microsofts OOXMLbestandsformaten, hoef je bij het importeren of exporteren nauwelijks compatibiliteitsproblemen te verwachten. **OnlyOffice**, www.onlyoffice.nl

Tip 5 Cloudopslag

Bij cloudopslag springen Google Drive (15 GB gratis) en Microsoft OneDrive (5 GB gratis) er qua gebruikersaantallen uit, met Dropbox (2 GB gratis) als derde op het podium. Je data worden telkens op Amerikaanse servers opgeslagen en je hebt geen controle over de encryptiesleutels. Je kunt dit eventueel oplossen met end-to-end-encryptie via een gratis tool als Cryptomator.

Er bestaan gelukkig ook gratis Europese alternatieven die vergelijkbare opslagruimte bieden, je data gegarandeerd binnen de EU bewaren en je zelf de encryptiesleutels laten beheren. Een daarvan is het Zwitserse EdelCloud Basic (2 GB), van de makers van SwissCows. Bekendere opties zijn Proton Drive (5 GB) en pCloud (10 GB), beide eveneens uit Zwitserland.

We kijken naar pCloud. Je meldt je gratis aan via de website. Stel een wachtwoord in en kies bij **Gegevensregio** voor **Europese Unie**. Bevestig via de link in de ontvangen e-mail en klik op de website op **Ga naar mijn account**. Je kunt dan meteen aan de slag. Linksonder zie je dat standaard al 3 GB is ontgrendeld. Door acties uit te voeren zoals een bestand uploaden, pCloud Drive en de mobiele app installeren en enkele vrienden uitnodigen, kun je dit uitbreiden tot 10 GB.

EdelCloud Basic, www.kwikr.nl/edelcloud

Proton Drive, www.proton.me/nl/drive

pCloud, www.pcloud.com/eu

Tip 6 Vertaling

Het begint wat eentonig te worden, maar ook voor geautomatiseerde vertalingen kom je al snel uit bij diensten van Google (Translate) of Microsoft (Translator). Toch bestaat er een sterk en populair alternatief: het Duitse DeepL. De gratis versie heeft wel enkele beperkingen: je kunt maximaal drie documenten per maand van maximaal 5 MB vertalen (niet bewerkbaar) en je teksten kunnen door DeepL worden gebruikt voor trainingsdoeleinden.

Minder bekend, maar volledig gratis, zijn Lingva Translate (meer dan honderd talen) uit Duitsland en het Spaanse Apertium (meer dan veertig talen, ook als app). Beide zijn opensource. Bij Apertium kun je documenten en webpagina's uploaden, maar de beschikbare doeltalen hangen af van je brontaal. Vanuit Nederlands bijvoorbeeld kun je helaas alleen naar Afrikaans vertalen.

Lingva biedt een bredere keuze aan taalparen, al moet je de brontekst hier wel zelf invoeren of plakken. Je kunt de tekst ook laten voorlezen, al is de kwaliteit voor Nederlands voorlopig ondermaats. De vertalingen zijn bij beide diensten niet bewerkbaar op de site.

DeepL, www.deepl.com/translator **Lingva Translate,** www.lingva.ml
Apertium, www.apertium.org

Tip 7 Videosharing

Videosites als Vimeo en Googles YouTube hoeven we niet meer toe te lichten, maar kun je ook enkele Europese alternatieven noemen? Die bestaan wel degelijk, met als bekendste Dailymotion en PeerTube, beide van Franse oorsprong. Dailymotion heeft dan misschien niet het uitgebreide aanbod van YouTube, maar bereikt wereldwijd toch zo'n 300 miljoen maandelijkse gebruikers.

Je kunt er zonder account video's opzoeken via trefwoorden en daarna filteren op onder meer **Playlists**, **Users** en **Hashtags**. Met een account kun je ook video's uploaden en delen via je browser of mobiele apps. Het platform geeft aanbevelingen op basis van je kijkgedrag en is geïntegreerd met sociale media als Facebook en X.

Bij PeerTube draait eveneens alles om videostreaming en delen, maar dan binnen het zogeheten Fediverse (meer daarover in tip 8). Voor het zoeken naar specifieke video's of kanalen kun je naar www.kwikr.nl/joinpeer gaan. Bij een geschikte video klik je op een knop die je naar de bijbehorende server brengt, waar je je eventueel kunt aanmelden om bijvoorbeeld op video's te reageren of zelf te publiceren op je kanaal. **Dailymotion,** www.dailymotion.com **PeerTube,** www.peertube.tv

Tip 8 Sociale media

Met socialemedia-platformen bevinden we ons bijna volledig op Amerikaans grondgebied. Denk aan Facebook, Instagram, X, LinkedIn, Snapchat, Pinterest, Reddit, Threads en WhatsApp. Er bestaan wel – ook Europese – alternatieven, maar overstappen is vaak lastig. Je wilt immers voldoende aanbod, voldoende medegebruikers en het liefst ook een gebruiksvriendelijke omgeving.

Een van die alternatieven is het Zwitserse Threema (circa 6 euro), een dienst die zichzelf ook identificeert als veilig en privacybewust alternatief voor WhatsApp, maar helaas is het niet mogelijk berichten tussen beide netwerken uit te wisselen – ook al ijvert de EU met initiatieven als de Digital Markets Act voor meer interoperabiliteit tussen (onder meer) berichtenapps.

Een andere relatief bekende, maar geheel gratis dienst is Mastodon, van Duitse oorsprong. Dit is een microbloggingdienst met tekstposts, reacties, boosts en volgers, die zich profi leert als alternatief voor X. Mastodon maakt deel uit van het zogenaamde Fediverse, een samentrekking van federated universe.

Dit is een gedecentraliseerd netwerk van onafhankelijk beheerde servers (zogeheten instances), die via gemeenschappelijke protocollen als ActivityPub wel met elkaar kunnen communiceren.

Andere Fediverse-diensten van Europese origine zijn het al vermelde PeerTube (videoplatform), het IJslandse Pleroma (microblogging), het Franse Funkwhale (audiosharing) en Lemmy (forum- en discussienetwerk, vergelijkbaar met Reddit).

Threema, www.threema.ch **Mastodon,** www.joinmastodon.org
Pleroma, https://pleroma.social **Funkwhale,** www.funkwhale.audio
Lemmy, https://join-lemmy.org

Tip 9 AI-chat

Sinds de lancering van ChatGPT door het Amerikaanse OpenAI eind 2022 is AI, en in het bijzonder AI-chatbots, niet meer weg te denken uit bedrijven en ons dagelijks leven. China volgt als stevige tweede speler (denk aan het veelbesproken DeepSeek), maar ook Europa is bezig aan een serieuze inhaalslag.

Een opvallend initiatief komt van OpenEuroLLM, een alliantie van meer dan twintig Europese bedrijven, universiteiten en supercomputingcentra die een opensource-taalmodel (LLM, Large Language Model) ontwikkelen als alternatief voor Amerikaanse en Chinese AI-assistenten.

OpenGPT-X dan weer is een Duits project dat grootschalige AI-taalmodellen bouwt, waaronder het opensource-model Teuken-7B, getraind in alle 24 officiële EU-talen. Wil je zelf met een Europese AI-chatbot experimenteren, kijk dan eens op de site van het Franse bedrijf Mistral dat eigen taalmodellen ontwikkelt.

Wil je ook beelden en code genereren, dan moet je je wel registreren. De bot reageert opvallend snel, maar wie meer functies wil – zoals een onbeperkt aantal prompts per dag en een krachtiger LLM – moet upgraden naar Pro (zo'n 18 euro per maand).

OpenEuroLLM, www.openeurollm.eu OpenGPT-X, www.opengpt-x.de
Mistral, https://chat.mistral.ai/chat

Tip 10 VPN

Een Virtual Private Network, kortweg VPN, is ideaal voor wie meer online privacy wil (je ip-adres blijft verborgen), veiliger wil internetten op een openbare wifi (je data zijn volledig versleuteld) of geoblokkades wil omzeilen (je kiest een VPN-server in een niet- geblokkeerd land).

Veel populaire opties, zoals Hotspot Shield, zijn Amerikaans. Wie liever Europees gaat, vindt sterke alternatieven als het Zweedse Mullvad en het Zwitserse Proton VPN. Beide houden geen logboeken bij, ze bieden een wereldwijde keuze aan VPN-servers en gebruiken opensource-clientapps.

Je vindt er ook functies als een killswitch (je verbinding wordt meteen verbroken als de VPN-server wegvalt) en split-tunneling (je kiest zelf welke apps via de VPN lopen). Proton VPN ondersteunt wel beter streamingdiensten als Netfl ix en Prime Video. Beide kosten ongeveer 5 euro per maand.

Proton VPN biedt tevens een beperkte gratis versie, handig om mee te starten. Ga naar de site van Proton VPN, vul je e-mailadres in, klik op **Begin met Proton VPN** en stel een sterk wachtwoord in (twee keer). Je kunt meteen de client-app downloaden, bijvoorbeeld voor Windows.

Installeer die en meld je aan met je Proton-account. Kies een VPN-server in een beschikbaar land (vijf in de gratis versie), klik op **Verbinden** en test de VPN-verbinding via www.whatismyip.com of nog beter (in het kader van ditartikel) www.watismijnip.nl. **Mullvad,** www.mullvad.net
Proton VPN, www.protonvpn.com